

2011

BSM Floorball

Hanzehogeschool Groningen Instituut voor Sportstudies

Auteurs:

Marije de Boer
Marinda ten Brinke
Merel Drenth
Nynke Kuiphof

Opdracht geveer: NeFUB, Jorg Andree

Where the heart meets floorball

1. Inleiding

Sport is niet meer weg te denken in de huidige maatschappij. Het is een onderdeel van onze samenleving geworden dat enorm in ontwikkeling is. Van alle kanten wordt er getrokken aan het 'merk' sport en wordt het gezien als een krachtig middel en doel. De motieven die leerlingen hebben om aan sport te doen verschillen. Juist deze verschillen in motieven om deel te nemen aan de sportmaatschappij, en de persoonlijke ontwikkeling van een leerling vraagt een aanpak op maat. Binnen het BSM traject floorball staat de leerling centraal en creëren we een 'belevenis' die hierbij aansluit.

Door leerlingen zelfbewust, zelfstandig, verantwoordelijk en betrokken te houden bij de sport floorball, dragen wij bij aan een proces waarbij de sporter zich een (school) leven lang kan ontwikkelen. De sport floorball krijgt mensen in beweging en zal bijdragen aan een actieve leer- en leefstijl. Wij willen leerlingen middels een 'belevenis' doen ervaren dat Floorball hier een belangrijke rol in vervult.

Jorg Andree

Opleider Instituut voor Sportstudies, HG en sportmanager Floorball Academie Noord.

j.andree@pl.hanze.nl

sportontwikkeling@nefub.nl

BSM?

BSM is een nog betrekkelijk jong vak, elf jaren jong. BSM is als schoolexamenvak in 1999 gestart onder de naam Lichamelijke Opvoeding 2 voor havo en één jaar later ook voor vwo. In 2007 is de naam LO2 veranderd in BSM. Net als LO2 kan BSM gekozen worden in het vrije deel van de tweede fase voortgezet onderwijs. Tien jaar na de invoering van LO2 wordt BSM aangeboden op 158 scholen en kiest 31% van de havisten en 22% van de vwo'ers BSM.

De algemene doelstelling van BSM is; *“De leerling kan bewegingssituaties kiezen, arrangeren en begeleiden voor zichzelf maar vooral voor anderen, en daar op reflecteren.”*

www.bsm.slo.nl

Toch ligt de nadruk bij BSM niet alleen op lichamelijke kwaliteiten, maar ook op tactisch inzicht en sociale aspecten. Tijdens de lessen wordt ook theorie behandeld. Dus waar Lichamelijke Opvoeding ophoudt gaat BSM verder. Het niveau van BSM is gemiddeld hoger dan de LO-lessen. Daardoor wordt BSM over het algemeen alleen gekozen door leerlingen met een goede lichamelijke conditie en/of ambities in de sport.

Toch is het niet zo dat je een goede sporter hoeft te zijn om te kunnen participeren binnen het keuze-examenvak BSM. Gewoon redelijk mee kunnen doen met gym is genoeg. Het is natuurlijk wél belangrijk dat de leerling erg geïnteresseerd is in bewegen en sport, en vooral ook in de achtergronden ervan.

Floorball?

Floorball komt oorspronkelijk uit Zweden, maar is nu hard bezig heel Europa te veroveren. In Zweden, Finland, Tsjechië en Zwitserland staat floorball inmiddels in de top 10 van populairste sporten.

Omdat complex en duur materiaal geen vereiste is, valt floorball snel te spelen. De stick en de bal zijn licht en gemakkelijk te hanteren wat de aanleermogelijkheden bevordert en omdat er geen lichamelijke contact geoorloofd is wordt de veiligheid ook nog eens gewaarborgd.

Van unihockey naar floorball, van spel naar sport.

door: Hans Botman

Het is nu zo'n tien jaar geleden dat unihockey in Nederland werd geïntroduceerd. Sindsdien heeft het spel vooral in het onderwijs een enorme vlucht genomen. Meer dan de helft van de scholen in het VO beschikt over sticks en ballen en biedt unihockey aan in het bewegingsonderwijs. Nederland is rijp voor het echte werk: floorball.

In de gymles spelen we meestal unihockey op een klein veld, met kleine doeltjes en zonder keepers. Het spel is laagdrempelig en veilig en is populair onder scholieren. Weinig mensen weten dat dit een instapvariant is van de internationale wedstrijd sport floorball. Nu het floorball ook in club- en competitieverband steeds meer vaste voet aan de grond krijgt, is de tijd gekomen om ook in het onderwijs de overstap te maken naar floorball.

Overeenkomsten en verschillen;

Het wedstrijd floorball onderscheidt zich op een aantal punten:

- Het veld is groter (20x40m)
- Het doel is groter (115x160cm)
- In het doel speelt een keeper die op zijn knieën zit
- Een team bestaat uit vijf veldspelers en één keeper (en 5-10 wissels).

De spelregels zijn vrijwel gelijk. Nog steeds mag je de bal met voet en lichaam stoppen, nog steeds mag je afhouden en een schouderduw geven, nog steeds mag je de bal met beide zijden van de stick bespelen en nog steeds mag je de bal met de stick alleen onder kniehoogte spelen.

Wat mag wel?	Wat mag niet?
<ul style="list-style-type: none"> • De bal met beide kanten van je stick spelen • De bal met je voeten/benen/lichaam stoppen en spelen naar jezelf • De bal met je lichaam beschermen (afhouden) • Vanaf overal scoren • De bal via de boarding spelen • De bal achter het doel langs spelen • Continue spelers doorwisselen terwijl het spel doorgaat • Direct scoren vanuit een vrije slag of inslag • Lichamelijk contact in strijd om de bal 	<ul style="list-style-type: none"> • Met je voeten scoren of passen • De bal met je hoofd/armen/handen spelen • Op de stick van de ander slaan • Stick van de ander liften of blokkeren • Stickuitzwaai boven heuphoogte (hoge stick) • De bal boven heuphoogte met de stick uit de lucht halen (hoge stick) • Liggend/zittend of springend de bal spelen • De stick tussen de benen van de ander plaatsen • Als speler in het doelgebied komen • De tegenstander verhinderen naar de bal te lopen (obstructie) • Body checks

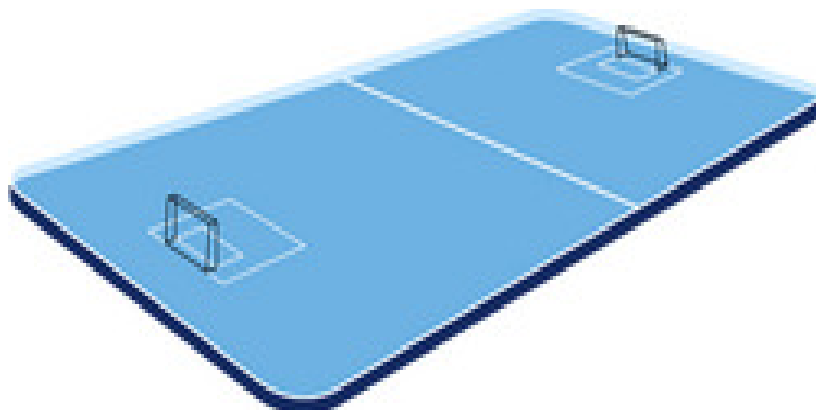
Het verschil lijkt klein maar juist de grotere doelen en de aanwezigheid van een keeper maken de beleving totaal anders. Het klassieke 'unihockey' is een leuk en laagdrempelig spelletje. Zoals leerlingen het vaak ten onrechte noemen: 'het spel zonder regels'. Floorball wordt veel meer ervaren als een echte sport, en dat is het natuurlijk ook. Want alleen floorball kent een Nederlandse competitie en een wereldkampioenschap en vanaf dit seizoen zullen we op het KVLO-scholenskampioenschap nog uitsluitend floorball spelen.

De overstap;

Hoe maak je nu als school de overstap naar floorball met keeper?

Het veld

Een officieel floorballveld meet 20 x 40 meter, gelijk aan een handbal- of zaalvoetbalveld. In de gymles is er meestal niet zoveel ruimte. Floorball kent echter ook een variant op een kleiner veld: 13 x 23 meter, en kan zo dus ook in een derde sporthal of een gymzaal worden gespeeld. De spelregels zijn dan precies hetzelfde, het team bestaat alleen uit drie veldspelers en één keeper. Dit is ook de spelvorm die we tijdens het KVLO-scholenskampioenschap gebruiken.

Het doel

Een officieel wedstrijdgoal is 115 cm hoog en 160 cm breed. De beste optie is natuurlijk om deze doelen aan te schaffen. Als eerste stap kunt u echter ook gebruikmaken van turnkasten. Deze zijn ongeveer even groot. Daarnaast zijn er in veel sporthallen wel kleinere voetbaldoeltjes te vinden die deze maat benaderen. De doelen staan in het veld, op ongeveer anderhalve meter van de achterlijn.

De boarding

Rondom het veld staat een 50 cm hoge boarding. Steeds meer scholen schaffen een officiële boarding aan. Is dat voor u nog een stap te ver? Dan kunt u ook prima gebruikmaken van banken of gewoon de wanden van de gymzaal. Speel wel altijd met iets van boarding, want dit is één van de kenmerkende sterke punten van de sport.

De keeper

Hierin onderscheidt floorball zich van andere sporten. De keeper zit op zijn knieën en heeft *geen* stick. En dat is niet voor niets. Zittend dekt de keeper een groter deel van het doel af en is de keeper beweeglijker. Van een stick heeft een keeper meer last dan voordeel. De stick belemmert hem in zijn bewegingen en maakt het moeilijker de bal te vangen en uit te werpen. Het klinkt in eerste instantie wat vreemd, maar geef de leerlingen de keuze en ze zullen zelf snel genoeg die stick wegdoen en op de knieën gaan zitten.

De keeper stopt en vangt de bal die met snelheden boven de honderd km per uur aankomt. De keeper zit bovendien midden tussen de sticks van de spelers. Enige bescherming is dan wel noodzakelijk. Een keeper *moet* altijd een keeperhelm op hebben. Daarnaast is het verstandig om de keeper te voorzien van een beschermende broek, een beschermende trui en eventueel een toque en handschoenen. Uiteraard leveren de verschillende floorballfabrikanten op maat gesneden floorball keeperuitrustingen. U kunt eventueel van start met een honkbal catchersuitrusting (masker en borstbescherming). Dat is minder comfortabel, maar biedt wel een redelijke bescherming, al is de bovenzijde en achterzijde van het hoofd dan niet beschermd en dat is wel nodig.

De veldspeler

Hier verandert niets. De veldspeler draagt normale gymkleden en zalschoenen en heeft een kunststof floorballstick. Ook de bal is nog steeds de kunststof gatenbal van 23 gram en met 26 gaten.

Jeugdsport is de leverancier van geluk

Sporten begint altijd met het ervaren als individu. Het leren van spelen gaat beter wanneer de kinderen zich bevinden in een veilig pedagogisch klimaat. Het creëren van zo'n klimaat zal het eerste doel moeten zijn voordat er gespeeld wordt.

Naast dat kinderen een sport willen ervaren als amusement hebben kinderen ook uitdagingen nodig om gemotiveerd te blijven. Als er genoeg prikkels worden geleverd zullen de kinderen blijven 'verlangen' naar het leren spelen. Het leren spelen gaat voornamelijk in de belevingswereld van het kind om het vele spelen, om vanuit daar beter te kunnen worden.

Om sporten voor kinderen en jeugdigen aantrekkelijk te houden is het belangrijk te reageren op de motieven en de voorwaarden die tegenwoordig worden gesteld.

BSM en Floorball?

Er zijn veel doelspelen zoals voetbal, hockey, korfbal, handbal, rugby, frisbee en basketbal. Als floorball gekozen wordt in het programma van BSM, dan gaan we er vanuit dat dit spel ook bij LO veelvuldig wordt aangeboden en dat floorball bij BSM een verdieping is ten opzichte van het spelniveau dat ze bij LO gewend zijn.

Leerlingen proberen zichzelf te verbeteren door het kiezen van oefeningen die passen bij hun eigen niveau. Met behulp van het beoordelingsformulier worden leerlingen geholpen hun eigen niveau qua kennis en vaardigheden van floorball vast te stellen. Het beoordelingsformulier vullen ze in na de eerste les en na de laatste afsluitende les. Ter afsluiting kunnen de leerlingen ook elkaar observeren en beoordelen. Samen met het oordeel van de docent wordt zo op een valide wijze het niveau van de leerling aangeduid, die wordt omgezet naar een cijfer.

Tijdens de floorball lessen gaat het om het bereiken van de volgende punten:

1. Regelen in de rol van beweger, de leerling kan er in bewegingssituaties medeverantwoordelijkheid voor dragen dat bewegingssituaties zelfstandig en veilig ontworpen en ingericht worden, op gang gebracht, op gang gehouden en beëindigd worden en indien wenselijk worden aangepast aan de kenmerken en de wensen van de deelnemers.

2. Regelen in de rol van scheidsrechter, de leerling kan bij bewegingsactiviteiten van een groep deelnemers de rol van scheidsrechter/spelleider waarborgen.

3. Regelen in de rol van lesgever, de leerling kan er in bewegingssituaties medeverantwoordelijkheid voor dragen dat bewegingssituaties zelfstandig en veilig ontworpen en ingericht worden, op gang gebracht, op gang gehouden en beëindigd worden en indien wenselijk worden aangepast aan de kenmerken en de wensen van de deelnemers.

4. Regelen in de rol van coach, de leerling kan bij bewegingsactiviteiten van een groep deelnemers de rol van coach/begeleider waarborgen

Bij floorball proberen we bij BSM de leerlingen beter te laten spelen door de volgende aandachtspunten, die zijn verwerkt in de beoordelingscriteria. Door te werken met een beoordelingsformulier krijgen de leerlingen zicht op hun eigen spelniveau en worden door deze mogelijkheid al meer eigenaar van hun leerproces.

Ze krijgen daarmee ook inzicht in wat er inhoudelijk van hen wordt verwacht. Tijdens de lessen wordt gebruik gemaakt van het observeren op basis van deze criteria; Leerlingen leren de verschillende vaardigheden en spelprincipes te herkennen, te benoemen en te verwerken in passende aanwijzingen waarmee de geobserveerde speler beter kan gaan spelen.

Wij willen een lessenreeks aanbieden met als uitgangspunt dat er in ieder leerjaar vier lessen floorball worden aangeboden, maar waarom?

Sporten om te leren bewegen kost tijd

Leerlingen (een beetje beter) leren floorballen om (beter) te leren spelen. *Om voldoende diepgang in het leren te realiseren is de 'tijd' van belang.* Het in enige mate leren van kernactiviteiten, tak-van-sport-begrippen en gebruiken kost tijd én de tijd die nodig is om 'beleving-leren-leren (hoe te) leren' mogelijk te maken. *Een leerling moet eerst plezier in een activiteit kunnen krijgen wil hij/zij wat gaan leren. Als dat voor een deel lukt, ontstaat ook de behoefte te leren hoe het eigen bewegen en dat van anderen verder kan worden ontwikkeld.*

Actief leren (te leren)

In kleine partijen leren leerlingen al spelend te floorballen én het spel te *beleven*. Als die ervaring positief is, is er ruimte en interesse om spelvaardigheden (beter) te *leren* uitvoeren. Die heb je nodig om spelproblemen bij floorball te leren oplossen. Eerst bewegen om te beleven, dan leren en tenslotte nog tijd voor het leren (hoe) te leren. In hogere leerjaren kunnen die volgordes ook anders zijn. Hoe leer je, als leerling, jezelf (en anderen) beter te bewegen? Door leren én leren te leren wordt een bewegende leerling een slimme beweger die weet wat hij in welke situatie het beste of zoal kan doen. *Leren te leren maakt een meer zelfgestuurde bewegingsontwikkeling mogelijk.* Het leidt tot het verwerven en toepassen van leerstrategieën zoals het plannen van het leren, doelen kiezen en ordenen maar ook – en vooral – het kunnen oplossen van relatief complexe problemen. *Uit: Timmers, E. Actief Leren Onderwijzen, bladzijden 19 en 20*

2. Voorwoord

Voor u ligt het door ons ontwikkelde BSM document gericht op floorball binnen het voortgezet onderwijs. Dit document is tot stand gekomen in opdracht van de Floorballacademie Noord met als opdrachtgever Jorg Andrée.

Dit document is bedoeld voor docenten en leerlingen die interesse hebben in de sport floorball binnen het BSM traject. Tevens is het ook een middel voor alle docenten en /of leerlingen die geïnteresseerd zijn in activerende didactiek , en in aanraking willen komen met verschillende methodieken van het aanbieden van deze sport binnen het Voortgezet Onderwijs.

In het bijzonder willen we nog een aantal mensen bedanken die het mede mogelijk hebben gemaakt om tot dit document te komen:

Henri Koops,
Jorg Andree (opdrachtgever Floorball academie Noord)

Groningen, 2010.

Auteurs:

Marije de Boer

Marinda ten Brinke

Merel Drenth

Nynke Kuiphof

Derdejaars studenten, Hanzehogeschool Groningen, Instituut voor Sportstudies

3. Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Voorwoord.....	8
3. Inhoudsopgave.....	9
4. Inleiding module Floorball.....	10
5. Uitgangspunten.....	11
6. Ensceneringthema's en rollen.....	13
7. Ensceneringrollen.....	14
7.1 Speler.....	14
7.2 Scheidsrechter.....	16
7.3 Coach.....	18
7.4 Lesgever.....	19
8. Zelfstandig en samenwerkend leren.....	23
9. Meervoudige bewegingsbekwaamheid.....	25
10. Meervoudige deelnamebekwaamheid; beoordelingsformulieren en stappenplannen.....	27
11. Complexe taak BSM.....	40
12. Themaplan onderbouw.....	42
12.1 Leerlijn 1: HAVO/VWO.....	42
12.2 Leerlijn 2: HAVO/VWO.....	44
12.3 Leerlijn 3: HAVO/VWO.....	46
12.4 Leerlijn 4: VWO.....	48
12.5 Toelichting themaplan.....	50
13. Lessenserie BSM.....	51
13.1 Lessenserie BSM leerjaar 1.....	51
13.2 Lessenserie BSM leerjaar 2.....	55
14. Bijlage 'Gevolgtekens'.....	59

4. Inleiding module Floorball

Doelgroep:	V.O. klassen 1, 2, 3 en 4. BSM klassen 4, 5 en 6.
Deelgebied:	Spel, doelspelen.
Bewegingsgebied:	Floorball.
Lessen per schooljaar:	V.O. klassen 1, 2, 3 en 4: 4 lessen. BSM klassen 4, 5 en 6: 4 lessen.

5. Uitgangspunten

1. In het boek 'Imagineering' valt te lezen dat beleven en ervaren bij het vormgeven van belevenissen van belang is. Beleven is het fysieke proces, waarbij iets lichamelijk wordt ondergaan. Daarnaast heb je ook het mentale proces, het ervaren, hierbij gaat het er om dat de leerling geïnspireerd moet raken door een gebeurtenis.

Centraal in dit document staat een inleiding op de sport floorball. Het gaat ons er om dat de leerlingen spelend en lerend bezig zijn en dat daarnaast een krachtige leeromgeving wordt gecreëerd voor de leerlingen door te differentiëren en te variëren in taken. Wij gaan met het realiseren van deze leerlijn uit van het eindplaatje. Voor ons is het belangrijk dat er gewerkt zal gaan worden met spelechte vormen en oefeningen. Dit alles om de belevingswereld te creëren die wij voor ogen hebben.

2. Zoals hierboven al staat beschreven willen wij dat er binnen onze leerlijn spelend en lerend onderwijs wordt toegepast. In de onderbouw zal er worden gewerkt worden met de leer methode *deel-deel-totaal*. De reden hiervoor is dat wij, met ondersteuning van cognitieve en sociaal-emotionele doelen, motorische doelen als hogere prioriteit beschouwen tijdens deze leerweg van de leerlingen. In de bovenbouw zal de leer methode worden veranderd van *deel-deel-totaal* naar *totaal-deel-totaal*. In de voorgaande leerjaren hebben wij motorische doelen als hogere prioriteit beschouwd. Nu willen wij, naast dat de leerlingen motorisch vanuit het spel blijven bijleren, de nadruk leggen op cognitieve doelen zoals de tactiek van het spel en sociaal-emotionele doelen zoals acceptatie van een ieder en het samenspel.
3. Naast de individuele- en groepsdoelen die wij per les stellen, willen wij dat de leerlingen aan het einde van de rit meervoudig bewegingsbekwaam zijn. *Motorische bekwaamheden* zien wij als de vaardigheden van het spel zoals passen en aannemen, drijven, schieten en het komen tot scoren. *Cognitieve bekwaamheden* zien wij als de tactiek en het inzicht in en tijdens het spel. *Sociale bekwaamheden* zijn volgens ons gericht op acceptatie van verschillen in de groep, acceptatie en respect voor de scheidsrechters/coach en hun beslissingen en met voorgaande acceptatiemomenten kunnen omgaan.
4. Binnen de lessen floorball zal er zoveel mogelijk het accent worden gelegd op de volgende aspecten:
 - 1) Motorisch – sociaal – cognitief.
 - 2) Beleven – leren – leren te leren.
 - 3) Begrijpen – integreren - toepassen . (BIT-principe)
5. Er wordt tijdens onze leerlijn thematisch gewerkt. Er zijn zowel bewegingsthema's als ensceningsthema's. Dit heeft ook invloed op onze wijze van lesgeven. In zowel de onderbouw als de bovenbouw zal voornamelijk probleemgestuurd worden lesgegeven maar waarnodig zal dit sturend zijn.
6. De leerlingen kunnen binnen deze leerlijn meer zelfstandig leren floorballen. Dit voorgaande valt te bereiken door middel van de volgende stappen:
 - stap 1: In de onderbouw zullen leerlingen er naartoe werken op een opdracht zelfstandig te kunnen uitvoeren. Deze opdracht zal bestaan uit het geven van een warming-up tijdens één van de lessen of het verzorgen van een oefening in de kern.

- stap 2: In de bovenbouw zullen de leerlingen die het examenvak BSM volgen worden beoordeeld op hun leidinggevende competenties betreft het coachen en het scheidsrechteren.

- stap 3: In de bovenbouw zullen de leerlingen die het examenvak BSM volgen, in subgroepen, een sporttoernooi floorball moeten organiseren.

7. Deze leerlijn is gericht op het vergroten van de belevingswaarde voor de sport floorball en op het beter leren bewegen. De leerlingen uit de onderbouw zullen worden beoordeeld op de rol van speler en scheidsrechter. De leerlingen uit de bovenbouw die het examenvak BSM volgen zullen naast de beoordeling op de rol van speler en scheidsrechter (wat mede zal worden beoordeeld door een medestudent) ook worden beoordeeld op het coachen en het organiseren van een toernooi. Ons doel van deze toetsing is om bij de leerlingen een houvast te geven aan hun vorderingen en ontwikkelingen binnen de bewegingslessen.

6. Ensceneringthema's en rollen

De rollen die de leerlingen zullen vervullen tijdens het spel floorball zijn de rol van speler, scheidsrechter en observator/coach.

Tijdens het spel zal de scheidsrechter het spel leiden en waar nodig de beslissingen nemen. De coach zal tijdens het spel observeren en coachen waar nodig. Coachen vindt plaats in buddy systeem en het coachen op het gehele team. Hiervoor zijn als hulpmiddel stappenplannen ontwikkeld. De speler zal volgens de voorgeschreven regels deelnemen aan het spel floorball.

De leerlingen vervullen meerdere rollen binnen het spel floorball, hierdoor zullen ze een bredere en duidelijkere beeld krijgen van floorball. Daarnaast worden de leerlingen breder opgeleid, dan wanneer ze alleen de rol als beweger zouden vervullen. De kennis die ze door deze ensceneringrollen opdoen zullen ze in andere spelsporten transfer kunnen leggen. Naast een motorisch en cognitief beroep op de leerling komt er ook veel aandacht te liggen op de sociale ontwikkeling bij het hanteren van de verschillende ensceneringrollen.

Voor een uitgebreide omschrijving van de ensceneringrollen zie hoofdstuk 7 'ensceneringrollen'.

Bewegingsthema's	Ensceneringthema's
<p>1. Individueel handelen in de vorm van: drijven, afschermen van de bal en het scoren door middel van passeer bewegingen.</p> <p>2. Individuele balbehandeling gericht op passeren en scoren in de vorm van passeerbewegingen: (de sweep, wiffle, square.)</p> <p>3. Samen handelen en scoren waarin balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen in de vorm van: passen, aannemen, twee tegen nul en afronden.</p> <p>4. Samen handelen en tegen elkaar handelen waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand en het overwinnen van weerstand om tot scoren te komen in de vorm van 2:2, 3:3, 4:4, 5:5 en 6:6.</p> <p>5. Het als team uitspelen van de tegenpartij waarin de balbehandeling gericht is op het uitspelen van de tegenpartij om zo tot scoren te komen in de vorm van: het spelen van een toernooi of competitie.</p>	<p>Leren te spelen:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Elkaar coachen op uitvoering van balbehandeling, scoren, passen en vrijlopen.2. Observeren van elkaar aan de hand van een observatielijst.3. Samenstellen van teams.4. Coachen en instrueren van individuele spelers en teams.5. Toepassen van spelregels en optreden als coach en scheidsrechter. <p>Leren gezond en veilig te spelen:</p> <ol style="list-style-type: none">6. Kennen van de spelregels en omgangsregels.7. Zelfstandig ontwerpen van een warming-up, oefening voor de kern van de les. <p>Leren sportief te spelen:</p> <ol style="list-style-type: none">8. Rekening houden met mede- en tegenspelers. (fair play)9. Zorgen voor goed samenspel.

Aan de hand van deze bewegingsthema's en ensceneringthema's zijn het themaplan voor de onderbouw en de lessenserie voor de BSM leerlingen ontwikkeld. Zie hoofdstuk 12 voor het themaplan en hoofdstuk 13 voor de BSM lessenseries.

7. Ensceneringrollen

Tijdens de lessen floorball die worden aangeboden is het belangrijk dat er een groot accent ligt op de meervoudige deelnamebekwaamheid. Dit om de leerlingen zo breed mogelijk op te leiden en te laten ontwikkelen op hun eigen niveau op verschillende gebieden. De leerlingen zullen zich ontwikkelen binnen hun motorische, cognitieve en sociale ontwikkeling. Dit houdt in dat er beroep wordt gedaan op andere ensceneringrollen dan alleen speler. We hanteren vier verschillende ensceneringrollen binnen deze module:

- Speler
- Scheidsrechter
- Coach
- Lesgever

7.1 Speler

De leerlingen zijn gedurende hun periode op de middelbare school tijdens de specifieke floorball lessen een speler of beweger. Dit is de basisrol die ze automatisch op zich nemen. Van de spelers wordt in ieder jaar iets anders verwacht, hierin zit een bepaalde complexiteit verworven. Van de speler op zich worden een aantal verschillende vaardigheden verwacht met accent op de motorische, cognitieve en sociale ontwikkeling. Echter richten we ons bij de ensceneringrol 'speler' vooral op de motorische ontwikkeling. De overige ensceneringrollen waarmee de speler ook kennis maakt doen echter een beroep op de sociale ontwikkeling. (scheidsrechter, coach en lesgever) Bij de ensceneringrollen scheidsrechter en coach zal er vooral een beroep worden gedaan op de cognitieve ontwikkeling in verband met de spelregels, technische en tactische kennis waar bij deze rollen toch het grootste accent op ligt. We zijn van mening dat alle ensceneringrollen uiteindelijk een duidelijke samenhang hebben, dit omdat er altijd motorisch, sociaal en cognitief geleerd wordt, het feit blijft wel dat er bij iedere rol een ander duidelijk accent ligt. Zo is dat bij de 'speler' vooral op de motorische vaardigheden. Een duidelijke toelichting op deze overige rollen kunt u lezen in hoofdstuk 7.2, 7.3 en 7.4.

In het eerste jaar van de HAVO en VWO komen de leerlingen in aanraking met de sport floorball. Hier gaan ze als speler aan de slag met hun eigen motorische ontwikkeling. Ieder jaar zal er bij de eerste les een nulmeting gemaakt worden, gevolgd door een tussenmeting en eindigt altijd met een eindmeting tijdens de laatste les.

De leerlingen maken gebruik van het stappenplan speler (aanvallend en verdedigend) en van het beoordelingsformulier welke gebaseerd op de speler vaardigheden. Ieder jaar kan dit toetsformat gebruikt worden. Het verschil is echter dat de speler aan het eind van het eerste jaar nog niet op niveau 3 hoeft te zitten gezien de vaardigheden. Het eindplaatje is uiteindelijk (BSM leerlingen) dat ze deze niveaus zijn doorlopen en uiteindelijk zelfstandig floorball kunnen spelen en dit kunnen laten zien op een ruimvoldoende niveau. Gedurende de jaren komen er allerlei verschillende taken bij voor de leerlingen zoals de verschillende accenten vanuit de overige ensceneringrollen. (lessen voorbereiden, elkaar coachen, feedback geven, organiseren van een toernooi etc.)

Aangezien het per leerling en groep / klas verschilt hoe snel het gaat met de motorische vaardigheden is er niet een maatstaaf waaraan de leerlingen aan het eind van ieder jaar moeten voldoen. Het is belangrijk dat de leerlingen vooruit gaan op hun eigen niveau, en dat ze hierin goed worden ondersteund en gemotiveerd worden door de docent of door zijn/haar buddy. Het moet vanuit hun eigen intrinsieke motivatie komen om zichzelf te willen verbeteren, dit kan door middel te kunnen spelen en leren op eigen motorisch vaardigheidsniveau.

Als vakdocent moet je een duidelijk beeld creëren van wat de leerling wel of niet aankan op het motorisch niveau. Sommige leerlingen zijn veel verder dan andere leerlingen, deze kun je laten samenwerken zodat de sterke leerling de zwakke leerling beter kan maken. Bij veel verbetering en vooruitgang bij de motorische ontwikkeling zou je als docent een beroep kunnen doen op de andere ensceneringrollen, door ze al kennis te laten maken met de rol van coach zou een motorisch sterke leerling in coachvorm al feedback kunnen geven op een motorisch zwakkere leerling. Op deze manier blijf je beide leerlingen uitdagen.

7.2 Scheidsrechter

De leerlingen start als speler. Vervolgens is hij/zij de assistent scheidsrechter. De docent beslist en de leerling geeft invulling en leert visueel. Wanneer de leerling co-scheidsrechter is, is de leraar alleen nog maar back-up. Tot slot is de leerling zelfstandig scheidsrechter.

Niveau	Actie
1) Speler	Speler
2) Co-scheidsrechter	Docent is back-up
3) Zelfstandig scheidsrechter	Leerling leidt het spel

Hieronder een overzicht waar je als vakdocent op kan letten tijdens alle jaren waarin floorball wordt aangeboden. Het is echter alleen een handvat en als docent kun je hier altijd in schipperen aangezien het niveau per leerling en groep anders is. Wanneer een leerling in jaar één HAVO / VWO al zelfstandig de rol van scheidsrechter op zich kan nemen om wat voor reden dan ook, moet je dit als docent uiteraard motiveren.

	Jaar 1 HAVO / VWO	Jaar 2 HAVO / VWO	Jaar 3 HAVO / VWO	Jaar 4 HAVO BSM jaar 1	Jaar 4 VWO	Jaar 5 HAVO BSM jaar 2	Jaar 5 VWO BSM jaar 1	Jaar 6 VWO BSM jaar 2
Speler	X	X	X	X	X	X	X	X
Scheidsrechter samen met docent (co-scheidsrechter)	X	X	X	X	X	X	X	X
Zelfstandig scheidsrechter (neemt altijd eindbeslissing)				X		X	X	X

Format voor scheidsrechter

De rol van scheidsrechter is voor de één beter weggelegd dan de ander. De beslissingen worden tijdens het spel door de scheidsrechter genomen. Als je rol van scheidsrechter vervult, heb *jij* de leiding over het spel.

Om je als leerling op weg te helpen met het scheidsrechteren van het spel binnen het BSM, maar wat ook in de gewone gymlessen kan worden toegepast, staat hieronder een stappenplan beschreven.

Als scheidsrechter is het van groot belang dat je *voorafgaande* aan de les op de hoogte bent van de spelregels. Aan de hand van de spelregels ben jij namelijk in staat om de leiding over het spel op je te nemen.

Tijdens het spel:

- Geef je het begin aan van het spel, en kijk je of de spelers aanwezig zijn en klaar zijn om te starten.
- Zorg je ervoor dat je overzicht hebt op de speler, dit doe je door:
 - Meelopen met de spelers, in de buurt van de bal zijn.
 - Altijd op die (juiste) plek te staan waar je het overzicht hebt op alle spelers.
- Fluit je voor de volgende zaken:
 - Scoren van een doelpunt
 - Wanneer er een overtreding plaatsvindt
 - Wanneer de bal over de boarding gaat
 - Wanneer het spel begint en/of eindigt.

Na afloop van het spel:

- Geef je de spelers (of alleen de aanvoerder) een hand
- Bespreek je het spel met de spelers waar behoefte aan is.

7.3 Coach

Om als leerling de rol van de coach te vervullen zal dit voor de één makkelijker zijn dan de ander. Er zijn hoogstwaarschijnlijk leerlingen die deze rol ook binnen hun eigen vereniging (gedeeltelijk) doen. Om je als leerling op weg te helpen met het coachen van je medeleerlingen binnen het BSM, maar wat natuurlijk ook op je eigen vereniging kan worden gebruikt, staat hieronder een stappenplan beschreven.

Als coach is het belangrijk dat je *voorafgaande* van de les aspecten van het coachen weet, zodat je het tijdens de les kunt toepassen;

- Het kennen van de spelregels
- Weten wat het principe tactiek inhoudt (spelinzicht/positionering)
- Je bent in staat om aanwijzingen goed onder woorden te brengen, zodat de spelers weten wat je bedoelt.
- Je kunt tijdens het spel het overzicht bewaren en kan aangeven of iets wel of niet goed loopt

Tijdens het spel zijn er ook aandachtspunten waar jij als coach op kunt letten om het spel uiteindelijk aan de hand van jouw coachen te verbeteren.

- Bekijk hoe de opstelling is in de aanval en de verdediging
- Hoe wordt het spel opgezet in de aanval?
- Hoe wordt er door de spelers verdedigd?
- Hoe wordt er door de spelers omgeschakeld -> van aanval naar verdediging of van verdediging naar aanval?

Om deze aandachtspunten hanteerbaar te maken staat hieronder een werkpatroon beschreven wat het makkelijker maakt om de rol van coachen te vervullen.

- Observeer eerst enkele minuten het spel, en let hierbij op de opstelling en de vooraf aangegeven aandachtspunten
- Schrijf voor jezelf op, waarvan jij vindt dat het (niet) goed gaat
- Tijdens een time-out kun jij je opgeschreven punten aangeven bij de spelers. Geef eerst aan wat er *goed* ging en vervolgens geef je aan wat er *verbeterd* moet worden.
- Observeer vervolgens hoe het spel zich hervat. Schrijf eventueel weer aandachtspunten op.
- Bespreek na de les met de spelers of ze het eens zijn met de punten die je hebt aangegeven, zodat jij je als coach kunt verbeteren!

(Bron: Actief leren onderwijzen – Edwin Timmers; Coach een team! Wie en hoe? Thiemo Meertens)

7.4 Lesgever

In leerjaar twee van BSM komen de leerlingen in aanraking met het lesgeven. In BSM leerjaar één zijn ze verbeterd in de ensceneringrollen speler en scheidsrechter, in leerjaar twee gaan we echt in op de rollen van coach en lesgever. Deze zullen ook getoetst worden.

Er van uitgaande dat de leerlingen een les moeten voorbereiden waarbij ze een warming-up (10 minuten) ontwerpen, een deel van de kern, (20 minuten) en een afsluiting oftewel het eindspel van 10 minuten. Het verschilt per school en per docent hoeveel uur er voor BSM staat, de lesindeling die de leerling moet geven hangt dus uiteindelijk af van de beslissing die de docent neemt. Een leerling die goed durft zou je op een kern onderdeel kunnen zetten, echter zijn er ook ongetwijfeld leerlingen die het eng vinden, deze zou je eerder op een warming-up kunnen zetten. Het is hoogstwaarschijnlijk onmogelijk om alle BSM leerlingen uit leerjaar twee een hele les te laten geven gezien de hiervoor te korte tijd en te weinig lessen. Hierin moet je als docent dus keuzes maken en schipperen.

Om als leerling een (gedeelte van) een les te kunnen geven roept natuurlijk de vraag op; 'Hoe moet ik als leerling een (gedeelte van) les geven en wat heb ik hier voor nodig?.' Om je als lesgever een richtlijn te geven hoe ze een les kunt aanbieden staat hieronder een stappenplan voor je beschreven.

Als lesgever is het belangrijk dat je voorafgaande van de les rekening houdt met een aantal (belangrijke) aspecten om een goede les te kunnen draaien;

- Hoe groot is de groep?
- Wat weten de leerlingen al? (beginsituatie)
- Wat kunnen de leerlingen al?
- Welke materialen heb ik tot mijn beschikking?
- Hoeveel tijd heb ik tot mijn beschikking?

Als je als lesgever antwoord kunt geven op de bovenstaande vragen kun je vervolgens de inhoud van de les gaan bepalen.

Voor het bepalen van de inhoud moet je als lesgever ook met een aantal aspecten van de leerlingen rekening houden;

- Hoe zijn de leerlingen op *motorisch gebied*? -> Hiermee wordt bedoeld; Lenigheid, kracht, snelheid, coördinatie en uithoudingsvermogen
- Hoe zijn de leerlingen op *cognitief gebied*? -> Hiermee wordt bedoeld; het denken/begrijpen. De kennis en inzicht die er is over een sport/spel. (spelregelkennis)
- Hoe zijn de leerlingen om *sociaal-emotioneel gebied*? -> Hiermee wordt bedoeld; de manier waarop de leerlingen met elkaar omgaan, een belangrijk middel hiervan is de communicatie. Maar ook hierbij wordt hier de inzet, motivatie en eventuele emoties van leerlingen verstaan.

Nadat je als lesgever voor zover het mogelijk is, rekening hebt gehouden met de bovenstaande aspecten van de leerlingen kun je gaan bepalen *wat* de inhoud van je les gaat worden.

Hiermee wordt bedoeld, hoe ga je je les opbouwen;

- Je begint met het eindspel
- Vervolgens ga je in groepen een techniek/oefening behandelen *of* ga je met de hele groep een techniek/oefening behandelen
- Sluit je af met een eindspel

Belangrijk wanneer je gaat bepalen *wat* de inhoud van je les is, dat je kijkt naar de ruimte, materialen en het aantal leerlingen die je tot je beschikking hebt zodat je de groepen tijdens de les zo kunt indelen, dat alle leerlingen iets te doen hebben, of in ieder geval weten wat ze moeten doen.

Tijdens de les is het makkelijkst om als lesgever, les te geven aan de hand van 'praatje, plaatje, daadje';

Praatje: Je geeft als lesgever kort maar krachtig aan hoe de activiteit gaat. Geef hierbij de regels van het spel in stappen/fases aan. -> Schrijf deze regels/fases ook uit op je lesvoorbereidingsformulier.

Plaatje: Doe de oefening/het spel zelf voor, of laat het voordoen door leerlingen zodat je een toelichting kunt geven op datgene wat je als lesgever ziet.

Daadje: Nu laat je de leerlingen zelf aan de slag gaan met de activiteit/het (eind)spel.

Om het voor je als lesgever duidelijk en overzichtelijk op te stellen staat hieronder een lesvoorbereidingsformulier opgesteld, waar je als lesgever gebruik van kan maken bij het ontwerpen van je les. Als lesgever kun je ook gebruik maken van het stappenplan en beoordelingsformulier 'lesgever' uit hoofdstuk 10.

Evaluatie

Nadat de les is gegeven is het van belang dat er wordt geëvalueerd. De docent observeert en evalueert het gegeven lesonderdeel. Als hulpmiddel is hieronder een evaluatieformulier toegevoegd. De evaluatie is een middel om tot inzicht te komen van eigen handelen en om zo tot verbeterpunten te komen bij de leerlingen.

Het is voor de leerling belangrijk om feedback te krijgen op de ingeleverde lesvoorbereiding en op de gegeven les. De docent beoordeelt dit en kan feedback op de formulieren noteren, deze kan de leerling na de gegeven les terugkrijgen en bekijken. Hierdoor weet de leerling waar hij of zij nog aan moet werken en wat er juist al heel goed is. Het is belangrijk op de positieve punten te benoemen zodat er succesbeleving ontstaat. Door een evaluatie in groepsproces te doen is de leerling ook meteen op de hoogte van de argumenten van de docent die bij de genoteerde feedback horen. Afhankelijk van de lesindeling willen wij het evalueren met de groep aanbevelen. De leerlingen leren hierdoor ook feedback te geven aan elkaar en wat uiteraard ook erg belangrijk is, feedback ontvangen en hiervoor openstaan.

Feedback geven en ontvangen

Feedback is een soort van boodschap over het gedrag of de prestaties van een ander, het is iets wat onmisbaar is als je samenwerkt. Na de gegeven lessen is het van belang dat de leerlingen weten wat wel of niet goed was en vooral, waarom dan niet. Voor sommige leerlingen kan feedback ontvangen moeilijk zijn, daarom moet je als docent dit evaluatiegesprek leiden en bepaalde regels afspreken.

Feedback kan negatief maar ook positief zijn. Het is belangrijk dat ook de positieve punten naar voren komen zodat de leerlingen worden gestimuleerd in hun goede kwaliteiten. Vaak leren leerlingen meer van feedback op een positieve manier dan feedback in de richting van negatieve kritiek.

Bron: Opleider SKSG, medewerk(st)ers voor sportieve activiteiten geschreven door: Hielke Jan Meppelink

VOORBEREIDINGSFORMULIER ZELF LESGEVEN			
Datum: Naam: Aantal leerlingen: Benodigd materiaal:			
Lesfase / Tijd	Leerstof	Organisatie + tekening situatie	Aanwijzingen / Regels / Afspraken

- Lesfase / Tijd?** Verdeling van de les / de tijd die voor je elk onderdeel hebt
- Leerstof?** Wat wil je gaan doen?
- Organisatie?** Hoe wil je dat doen? Waar sta jij en waar staan de leerlingen?
Wat heb je aan materialen nodig? *Maak een tekening*
- Aanwijzingen?** Waar let je bijzonder op? Waar moeten de leerlingen op letten?

Evaluatieformulier

Naam:	Beoordeeld door:	Klas:	Datum:	
Beoordelingscriteria	Beoordeling			Opmerkingen
	O	V	G	
1. Lesvoorbereiding				
1.1) Volledig en op tijd ingeleverd				
1.2) Opbouw, planning, organisatie en aanwijzingen				
2. Uitvoering				
2.1) Op tijd materiaal aanwezig / opbouwen				
2.2) Instructie / duidelijkheid				
2.3) Tempo / intensiteit				
2.4) Veiligheid / respect				
3. Evaluatie				
3.1) Reflectie (hoe is het gegaan?)				
Algemeen oordeel:			Cijfer:	
Opmerkingen:				
<u>Onvoldoende</u> (niveau 1: 4,0 tot 5,4), <u>Voldoende</u> (niveau 2: 5,5 tot 8,0), <u>Goed</u> (niveau 3: 8,1 tot 10)				

8. Zelfstandig en samenwerkend leren

Één van de belangrijke doelen is dat de leerlingen aan het eind van de lessen floorball zelfstandig het spel floorball kunnen spelen en kennis hebben gemaakt met verschillende ensceneringrollen zoals coach, scheidsrechter en lesgever, een belangrijk middel hierbij is het samenwerkend leren.

Samenwerkend leren:

Dit komt vooral terug tijdens het eindspel. Floorball is een teamsport dus om een succesbeleving bij de deelnemers te creëren is een effectieve samenwerking een vereiste. Om deze beleving te kunnen creëren is er een teamgevoel nodig tijdens het spelen van het eindspel. Uiteraard is het ook van belang dat de leerlingen gedurende het BSM traject elkaar en regels accepteren die gelden. Ook zullen de leerlingen elkaar beoordelen en coachen aan de hand van beoordelingsformulieren, hierdoor zal de samenwerking en het gevoel wat hierbij komt kijken vergroten.

De leerlingen hebben uiteindelijk dezelfde doelen zoals het organiseren van een les, voorbereiden van een toernooi en elkaar feedback kunnen geven. Voor deze aspecten is het van belang dat de leerlingen een open houding naar elkaar toe hebben. We willen de leerlingen floorball laten beleven, en dit mede door een sterke samenwerking tussen de leerlingen zodat ze hun ervaringen ook als team kunnen ervaren en niet alleen als individu.

Je zou tijdens de lessen floorball de groepen kunnen verdelen in kleine groepen. Je kunt de leerlingen die op een ongeveer even hoog niveau zitten qua vaardigheden en ensceneringrollen laten samenspelen en beoordelen, maar je zou er als docent ook heel goed voor kunnen kiezen om een vaardigere leerling te laten samenwerken met een leerling die minder vaardig is. De minder vaardige leerling wordt hier gestimuleerd om het beste uit zichzelf te halen en heeft een voorbeeld naast zich staan wat kan zorgen voor een veilig klimaat. De leerling die al vaardiger is leert omgaan met een minder vaardige leerling, daarnaast leert hij of zij geleidelijk hoe je kennis kunt overbrengen en wat voor invloed dit heeft.

Zelfstandig leren:

De leerlingen leren zelfstandig door bewegingsactiviteiten te kunnen uitvoeren op hun eigen niveau. Hierdoor zal de succesbeleving ook vergroten. Daarnaast leren de leerlingen om zichzelf in kaart te brengen aan de hand van een beoordelingsformulier. Ook maken ze kennis met stappenplannen die ze zelfstandig kunnen hanteren en proberen toe te passen. Voordat ze deze vaardigheden die van ze worden gevraagd, kunnen toepassen moeten ze het begrijpen. Vervolgens wordt het geïntegreerd en gevolg hiervan is de toepassing in de praktijk, dit is een vorm van actief leren. (BIT)

In het eerste jaar komen de leerlingen al in aanraking met ensceneringrollen zoals de rol van scheidsrechter, hiervoor moeten ze spelregelkennis vergaren. Hier zullen ze ook op worden getoetst. Dit leren wordt gestimuleerd met stappenplannen die de leerlingen zelfstandig kunnen hanteren.

Het is belangrijk dat de leerlingen vanuit de lessen worden gestimuleerd om meer kennis te vergaren over de basisregels van het spel floorball. Zonder stimulatie ontstaat er ook geen leren en dit is juist van belang bij deze leerlingen. Om hun eigen leerproces te herkennen en te willen verbeteren moeten de leerlingen het spel eerst beleven zodat ze worden uitgedaagd om zichzelf te willen verbeteren. Na het proces van succesbeleving voor deze leerlingen ontstaan er hoogstwaarschijnlijk nieuwe en uitdagendere interesses binnen het spel.

Van de BSM leerlingen wordt er verwacht dat ze zelfstandig een warming-up en lesdeel kunnen geven waarbij de docent altijd als back-up dient, de docent zal ook in alle gevallen de eindverantwoordelijkheid op zich nemen. De leerlingen bereiden zelfstandig een les voor. Als hulpmiddel kunnen de leerlingen gebruik maken van boeken uit de mediatheek of van het internet, daarnaast is het uiteraard logisch dat er een beroep wordt gedaan op eigen creativiteit om het zo spelecht mogelijk te maken.

De verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces ligt bij het zelfstandig leren zoveel mogelijk bij de leerling zelf. De leerlingen moeten ruimte krijgen zodat er aandacht wordt gecreëerd voor eigen leerprocessen. Voor de docent is het belangrijk dat hij of zij ondersteuning biedt die door de leerling wordt gevraagd. Uiteindelijk zal de verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces steeds verder terecht komen bij de leerling zelf.

Binnen het zelfstandig en samenwerkend leren is het wederom bij beide van belang om een grote belevingswereld te creëren voor de leerlingen.

9. Meervoudige bewegingsbekwaamheid

Meervoudige bewegingsbekwaamheid bevordert het motorisch, sociaal en cognitief leren in samenhang en laat leerlingen meerdere rollen uitvoeren. Door de leerlingen meerdere aspecten van het bewegen aan te bieden leren zij eerder bewegingsproblemen herkennen en te kunnen oplossen. De kern is dat wij het sociale leren willen verbeteren van de leerlingen en hierbij gebruik maken van motorisch en cognitief leren om dit proces te versnellen.¹

Om rollen te kunnen uitvoeren is meer nodig dan alleen de motorische vaardigheid. Een voorbeeld is de rol van scheidsrechter bij floorball. Als scheidsrechter heb je spelregelkennis nodig, zodat je het spel actief, strikt en duidelijk kan leiden. Om als coach aanwijzingen te kunnen geven moet je iets weten van posities en tactiek. Deze inzichten hebben de leerlingen nodig om te kunnen voldoen aan onze meervoudige bewegingsbekwaamheid.

Hoe stimuleren wij meervoudige bewegingsbekwaamheid?

Het stimuleren van meervoudige bewegingsbekwaamheid kun je in onze optiek realiseren door de leerlingen een 'complexe taak' te laten uitvoeren. Een complexe taak is een taak die veel tijd vergt bij de leerlingen en waarbij ze een andere rol op zich moeten nemen dan 'speler'. De leerlingen van BSM zullen in aanraking komen met een complexe taak die ze moeten uitvoeren, namelijk het organiseren van een floorball toernooi.

Als docent neem je een begeleidende rol aan, ze kunnen altijd vragen voor hulp. In de beoordeling van de complexe taak kun je als docent ook de uitvoering van de verschillende rollen meenemen. Om deze taak uiteindelijk uit te kunnen voeren moeten de leerlingen:

- Kunnen observeren om elkaar verder te helpen met aanwijzingen
- Tijdens het eindspel floorball de rol van scheidsrechter kunnen nastreven
- Zelfstandig bewegingssituaties creëren waarbinnen de leerling zelfstandig de les geeft

Met deze complexe taak stimuleer je het willen leren en het willen kunnen uitvoeren van deze rollen. Als docent schep je de voorwaarden voor de leerlingen om deze rollen ook daadwerkelijk eigen te maken. Voorbeelden van deze voorwaarden:

- Stappenplan waarop het werkpatroon van een scheidsrechter staat weergegeven
- Stappenplan die helpt observeren; vragenderwijs, deze vragen steeds meer open stellen
- Zelfstandig of in tweetallen bewegingssituaties creëren en deze ook realiseren

Om de leerlingen de rollen als scheidsrechter, coach en lesgever nog beter onder de knie te laten krijgen kun je kiezen voor de 'complexe taak'; een toernooi organiseren. Hierbij geef je de taak aan een groep leerlingen om een floorballtoernooi voor te bereiden en dit toernooi te laten plaatsvinden tijdens de officiële lestijd. Rollen die hierbij komen kijken zijn; scheidsrechter, coach, organisator en lesgever.

In hoofdstuk 9 is de complexe taak uitgeschreven die eventueel gebruikt zou kunnen worden voor vakdocenten.

¹ Timmers E. & Mulder M.J. – Didactiek voor Sport en Bewegen [2006]

Een voorbeeld van een opbouw van de enceneringstaak scheidsrechteren staat hieronder beschreven.

Scheidsrechter:

Niveau	Actie
1) Speler	Speler
2) Co-scheidsrechter	Docent is back-up
3) Scheidsrechter	Leerling leidt het spel

Voorbeeld in de praktijk:

De leerlingen start als speler. Vervolgens is hij/zij de assistent scheidsrechter. De leraar beslist en de leerling houdt de leraar bij (evt. d.m.v. een observatieformulier en / of kijkwijzer). Wanneer de leerling co-scheidsrechter is, is de leraar alleen nog maar back-up. Tot slot is de leerling zelfstandig scheidsrechter.

Lesgever:

Niveau	Actie
1) Speler	Speler
2) Lesgeven in samenhang met docent	Docent is back-up
3) Lesgever	Leerling leidt de les

Voorbeeld in de praktijk:

De leerling start als speler waarbij de docent bewegingssituaties creëert die zorgen voor een krachtige leeromgeving waarbij input wordt gegeven voor de leerlingen om zelf deze situaties te kunnen creëren. Vervolgens gaat de leerling een lesonderdeel inrichten en dit in samenhang met de docent aanbieden aan de overige leerlingen. Hierbij is de docent back-up en kan altijd om hulp worden gevraagd. Tot slot neemt de docent afstand en komt in een observerende rol. De leerling geeft zelfstandig les en creëert dus ook zelfstandig de bewegingssituatie.

10. Meervoudige deelnamebekwaamheid; beoordelingsformulieren en stappenplannen

Het is belangrijk dat de leerlingen bewust worden van hun eigen niveau wat betreft vaardigheden en ensceneringrollen. Alleen door bewust te worden van wat je wel en niet goed beheerst kun je beter worden en kun je effectief kijken naar jezelf. De manier waarop een leerling zijn eigen mogelijkheden ziet, wordt door Bandura (1977) self – efficacy genoemd. Hier is het ook van belang dat de leerlingen geloof in hun eigen kunnen krijgen, hierdoor zal het zelfvertrouwen vergroten en hebben ze het gevoel dat ze een nieuwe taak of opdracht kunnen uitvoeren. Dit kunnen we stimuleren door gebruik te maken van beoordelingsformulieren die ze voor elkaar in kunnen vullen tijdens het werken in buddysystemen, en deze beoordeling kan de docent ook gebruiken om een uiteindelijke beoordeling te geven. Voor de leerlingen is dit een houvast in hun eigen ontwikkeling, ze worden zich bewust tijdens de nulmeting waar ze staan en weten waar ze aan moeten werken.

Nulmeting

De nulmeting is een observatie in buddysystemen (tweetallen) tijdens de eerste les floorball die wordt aangeboden. Het is de bedoeling dat de leerlingen het eindspel spelen en op basis hiervan kan het beoordelingsformulier ‘speler’ worden ingevuld op basis van vaardigheden die op dat moment aanwezig zijn. Op deze manier kunnen de leerlingen kijken naar hun eigen niveau en ontstaat er bewustwording.

Tussenmeting

Een tussenmeting kan plaatsvinden op de helft van de aangeboden lessen. Het themaplan wat is geschreven voor de onderbouw en de lessenseries voor het BSM jaar één en twee bestaan allebei uit vier lessen. Je zou aan het eind van de tweede les een tussenmeting kunnen doen, dit betekent dat er opnieuw een beoordelingsformulier wordt ingevuld zodat de leerlingen kunnen zien waar ze op dit moment staan en of ze ook daadwerkelijk zijn verbeterd.

Eindmeting

De eindmeting vindt plaats na de laatste les floorball die wordt aangeboden. De eindmeting kan wederom worden ingevuld in buddysystemen. Deze eindmeting kan de docent meenemen in zijn uiteindelijke beoordeling per leerling.

Waarom deze ensceneringrollen?

We hebben vier beoordelingsformulieren ontworpen voor de volgende ensceneringrollen, namelijk;

- Speler
- Scheidsrechter
- Coach
- Lesgever

We zijn van mening dat al deze rollen terugkomen in veel verschillende sporten. Zo ook bij de sport floorball. Voor een speler is het belangrijk dat hij bewust bezig is met zijn eigen ontwikkeling wat betreft spel vaardigheden. We willen de leerlingen de sport laten beleven, hiervoor moeten de leerlingen wel weten wat er van hen wordt verwacht als speler. Hiervoor hebben we de beoordelingskaarten en stappenplannen ontwikkeld. De leerlingen kunnen zichzelf en hun ontwikkeling makkelijk in kaart brengen en worden op deze manier snel bewust van het eigen kunnen. Ze krijgen zicht in eigen competentie en dit zal de leerling motiveren om het beste uit zichzelf te halen.

Om het spel te kunnen begrijpen moeten de leerlingen kennis hebben van regels, door de leerlingen kennis te laten maken met de rol van scheidsrechter moeten ze zich verdiepen in, wat ons betreft, basisregels die van belang zijn bij het eindspel van floorball.

Op deze manier kunnen ze zelf effectiever deelnemen aan het spel en zal de beleving hoger zijn omdat ze het spel begrijpen. Voor een aantal bruikbare basisregels zie de algemene inleiding.

Vervolgens doen we nog een beroep op de rol van coach (één op één en op het team) en lesgever. De leerlingen krijgen steeds een grotere zelfsturing en ze zijn leider over hun eigen leerproces. Bij deze verschillende insceneringrollen zijn uiteraard een aantal vaardigheden nodig die niet direct te maken hebben met sport op zich. Ook sociale vaardigheden zijn van belang tijdens het samen werken, het spelen, coachen en het lesgeven aan de groep. De leerlingen leren op deze manier feedback te geven en te ontvangen. Deze vaardigheden zijn gemakkelijk transfer te leggen naar andere spelsporten, het gaat dus verder dan alleen sportles op school, ze worden tevens voorbereid op de bewegingscultuur en maatschappij.

Wanneer vinden welke insceneringrollen plaats?

	Jaar 1 HAVO / VWO	Jaar 2 HAVO / VWO	Jaar 3 HAVO / VWO	Jaar 4 HAVO BSM jaar 1	Jaar 4 VWO	Jaar 5 HAVO BSM jaar 2	Jaar 5 VWO BSM jaar 1	Jaar 6 VWO BSM jaar 2
Insceneringrol								
Speler	X	X	X	X	X	X	X	X
Scheidsrechter	X	X	X	X	X	X	X	X
Coach				X		X	X	X
Lesgever						X		X

We verspreiden de insceneringrollen over ieder schooljaar. Op deze manier zit er een effectieve opbouw in wat betreft de complexiteit van de rollen. Echter is het aan de docent zelf om uitzonderingen te maken en te schipperen in dit handvat wat we aanbieden. Het zou zonde zijn om een leerling te kort te doen in vaardigheden die hij of zij bezit. Is een leerling in het derde jaar al in staat om te coachen, dan is dit voor de docent uiteraard iets om op in te spelen, en deze leerling dus bijvoorbeeld een beoordelingsformulier aan te bieden of een stappenplan, zodat hij / zij alvast een beeld kan creëren over eigen niveau en vaardigheden.

Hier willen we mee zeggen dat je leerlingen best een taak kunt geven die samenhangt met de zogenaamde 'zone van de naaste ontwikkeling'. (Lev Vygotsky)² Een leerling is in dit stadium van zijn cognitieve ontwikkeling op een niveau dat hij of zij een bepaalde taak nog net niet alleen kan uitvoeren, door een gemotiveerde leerling zo'n taak toch aan te bieden stimuleer je de leerling om zichzelf uit te dagen en succesbeleving te creëren op persoonlijk niveau.

² Ontwikkelingspsychologie, Robert S. Feldman 2005

Niveaus beoordelingsformulieren

De beoordelingsformulieren kunnen in principe ieder jaar worden gebruikt op de verschillende niveaus van de leerlingen. Ze zijn niet ontworpen om per jaar naar niveau één te streven en vervolgens in jaar twee naar niveau twee. We zijn van mening dat er een beroep wordt gedaan op alle niveaus in ieder jaar waarin de leerling zich bevindt.

Een leerling uit het eerste jaar van de HAVO zal waarschijnlijk op een heel ander niveau zitten dan een leerling die in het eerste jaar van het BSM traject zit. Dit is echter niet een probleem, deze leerling van de HAVO zal ongetwijfeld nog heel veel moeten bijleren tijdens de floorball lessen, terwijl de leerling uit het BSM traject dit al heeft doorlopen en dus logischerwijs op een hoger niveau zal uitkomen.

Uiteraard zullen er ook leerlingen zijn die in het eerste jaar al heel snel vaardig zijn op motorisch gebied. Deze leerlingen kun je als docent een uitdaging bieden door in aanraking te laten komen met andere ensceneringrollen zoals scheidsrechter en coach. Deze leerlingen kunnen gemakkelijk gebruik maken van de stappenplannen voor deze rollen, en kunnen zichzelf voor een groot deel begeleiden bij het in kaart brengen van hun ontwikkeling.

Speler

Handeling	Niveau 1 (4,0 – 5,4)	Niveau 2 (5,5 – 8,0)	Niveau 3 (8,1 – 10,0)
1. Positie	De speler vindt het moeilijk om de juiste positie in te nemen. De speler staat op een positie waar hij/zij moeilijk aanspeelbaar is en ook moeilijk de bal verder kan spelen.	De speler weet de juiste positie in te nemen, maar vindt het moeilijk om op de juiste positie open te draaien, zodat hij/zij de bal goed kan ontvangen/verder spelen.	De speler staat op de juiste positie. De speler staat open gedraaid, om de bal goed te ontvangen, en in staat is om de bal verder te spelen naar zijn/haar medespelers.
2. Individuele balbehandeling	De speler heeft moeite om de bal onder controle te houden. Daarnaast vindt de speler het ook lastig om het overzicht te bewaren, om de bal te kunnen aannemen of de bal verder te spelen.	De speler heeft een goede balcontrole. Alleen weet de speler deze balcontrole niet te beheersen wanneer er weerstand wordt toegevoegd.	De speler weet de bal goed onder controle te houden, zowel met als zonder weerstand. Hij/zij weet hierbij zich te verplaatsen met de bal en de bal bij zich te houden.
3. Aanvallend	De speler heeft moeite om ruimte te creëren om een aanval op te zetten. De speler gaat onzeker spelen als er met weerstand moet worden gespeeld.	De speler weet kansen te creëren door de ruimte op te zoeken, om zo aanspeelbaar te zijn voor zijn/haar medespelers en ook de mogelijkheid heeft om de bal naar zijn/haar medespelers te spelen. De speler heeft moeite om onder weerstand een aanval op te zetten.	De speler weet door de ruimte op te zoeken, kansen te creëren om de bal te ontvangen en door te spelen naar zijn/haar medespelers. Daarnaast weet de speler goed onder weerstand te presteren en kan hij/zij zijn/haar verdediger uitspelen.
4. Verdedigen	De speler vindt het moeilijk om de juiste positie in te nemen bij het verdedigen.	De speler weet waar hij/zij moet staan om op het juiste moment te verdedigen. De speler heeft er daarentegen wel moeite mee om het overzicht te bewaren.	De speler weet waar hij/zij moet staan om op het juiste moment op de juiste manier te verdedigen. Daarnaast is de speler in staat om het overzicht te bewaren om andere spelers over te nemen.

Scheidsrechter

Handeling	Niveau 1 (4,0 – 5,4)	Niveau 2 (5,5 – 8,0)	Niveau 3 (8,1 – 10,0)
1. De scheidsrechter staat op de juiste positie	Scheidsrechter staat op een plek waar hij/zij niet alle spelers kan zien.	Scheidsrechter staat op de goede plek, maar ziet niet goed wat er gebeurt.	Scheidsrechter staat op een plek, waar hij/zij alle spelers kan zien.
2. De scheidsrechter fluit luid en duidelijk	Het fluitsignaal van de scheidsrechter is niet/nauwelijks hoorbaar voor de spelers.	Het fluitsignaal is hoorbaar, maar wordt nog niet kort en krachtig uitgevoerd.	Scheidsrechter kort en krachtig het fluitsignaal horen.
3. De scheidsrechter geeft aan welke overtreding er plaatsvindt	De scheidsrechter vind het moeilijk om voor de overtredingen die er plaatsvinden te fluiten.	Scheidsrechter fluit voor de overtreding en weet de overtreding te benoemen.	Scheidsrechter fluit luid en duidelijk en geeft vervolgens met de bijbehorende tekens aan welke overtreding er plaatsvindt.
4. De scheidsrechter geeft aan wie de overtreding begaat	De scheidsrechter vind het moeilijk om voor de overtreding te fluiten en de speler aan te wijzen die de overtreding heeft begaan.	Scheidsrechter fluit voor de overtreding en weet te benoemen wie de overtreding heeft begaan.	Scheidsrechter fluit luid en duidelijk en geeft doormiddel van tekens aan wie de overtreding heeft begaan.
5. De scheidsrechter geeft aan door middel van tekens hoe het spel verder gaat	De scheidsrechter weet het spel stop te zetten, maar heeft moeite om aan te geven hoe het spel verder moet gaan.	De scheidsrechter weet het spel stil te zetten, en weet te benoemen hoe het spel verder moet gaan.	De scheidsrechter is bekend met de spelregels en de bijbehorende tekens, en weet ook het spel hiermee te hervatten.

Coach

Handeling	Niveau 1 (4,0 – 5,4)	Niveau 2 (5,5 – 8,0)	Niveau 3 (8,1 – 10,0)
Coach weet de spelers aan te moedigen	Coach stimuleert speler d.m.v. positieve aanmoediging.	Coach stimuleert speler d.m.v. positieve aanmoediging en positieve feedback.	Coach stimuleert speler d.m.v. positieve onderbouwde feedback, waardoor het zelfvertrouwen van de speler verhoogt.
2. Coach weet de spelers te wisselen tijdens het spel	Coach heeft een afwachtende houding en wisselt op een verkeerd moment.	Coach heeft een afwachtende houding, maar wisselt op het juiste moment. Probeert oogcontact te maken met speler.	Coach maakt oogcontact, geeft wissel teken en wisselt op het juiste moment.
3. Coach, coacht op floorball tactische vaardigheden.	Coach, coacht op aanvallen en verdedigen maar vindt het moeilijk om dit aan te geven.	Coach, coacht met overtuiging op het aanvallen en verdedigen. Coach, coacht zonder overtuiging op de omschakeling van verdediger naar aanvaller en omschakeling van aanvaller naar verdediger	Coach, coacht met overtuiging op aanvallen, verdedigen, omschakeling van verdediger naar aanvaller, en de omschakeling van aanvaller naar verdediger.
4. Coach, coacht op floorball technische vaardigheden.	Coach weet zelf nog niet alle technische vaardigheden en geeft daardoor zonder overtuiging aanwijzingen.	Coach weet welke technische vaardigheden er zijn maar kan hier nog niet altijd op inspelen.	Coach weet alle technieken zoals: passen, aannemen bal, drijven, scoren, beschermen v/d bal en kan hier op in spelen.
5. Coach communiceert professioneel	Coach geeft feedback, maar doet dit onprofessioneel. Is gesloten en geeft het woord niet aan de speler.	Coach heeft een open houding, maar is te direct. Laat de speler aan het woord, luistert er naar maar geeft geen antwoorden op de vragen.	Coach weet op een professionele manier feedback te geven en heeft een open houding. Laat de speler aan het woord, luistert aandachtig en geeft antwoorden op de vragen.

Lesgever

Handeling	Niveau 1 (4,0 – 5,4)	Niveau 2 (5,5 – 8,0)	Niveau 3 (8,1 – 10,0)
1. Lesvoorbereiding	De lesvoorbereiding is niet compleet. Er missen onderdelen van het doel, de opbouw of de gedragingen. Er ontbreekt een onderbouwing.	De lesvoorbereiding is compleet maar het ontbreekt nog aan onderbouwing.	De lesvoorbereiding is compleet. Het doel is duidelijk geformuleerd, de opbouw is overzichtelijk, de leerkracht- en leerlinggedragingen zijn geformuleerd en de onderbouwing is correct.
2. Houding t.o.v. de groep.	De lesgever neemt geen open houding aan maar een gesloten houding: Hierbij zijn de armen over elkaar, de armen in de zij, hij/zij kijkt niet naar de groep tijdens de uitleg en stelt geen vragen.	De lesgever neemt nog geen volledige open houding aan. Hij/zij mist nog aspecten.	De lesgever neemt een open houding aan wat in houdt: handen naast het lichaam, benen heuphoogte, gezicht is gericht naar de groep, hij/zij stelt en beantwoordt vragen.
3. Positie t.o.v. de groep	Lesgever neemt niet de goede positie in t.o.v. de groep. Lesgever probeert het wel maar het komt er nog niet uit.	Lesgever neemt vaak de goede plek in maar nog niet met zekerheid.	Lesgever staat op plek waar iedereen hem/haar kan zien tijdens de individuele en klassikale uitleg. Lesgever staat op plek waar de leerlingen niet worden afgeleid van andere factoren zoals de andere gymdocent en andere leerlingen.
4. Veiligheid	Maakt afspraken met de leerlingen. De afspraken zijn niet helder genoeg voor de leerlingen en de leerkracht houdt zich er ook niet consequent aan.	Maakt duidelijke afspraken met de leerlingen maar houdt ze niet consequent vast.	Maakt duidelijke afspraken met de leerlingen over materialen, respect voor elkaar en houdt zich ook strikt aan de consequenties.
5. Verbale communicatie	Leerkracht complimenteert af en toe zijn leerlingen, grijpt niet in op verkeerd gedrag. Leerkracht probeert feedback te geven.	Leerkracht complimenteert leerlingen, maar grijpt niet met zekerheid in op verkeerd gedrag. Leerkracht geeft feedback maar weet nog niet goed hoe hij/zij dat moet verwoorden.	Leerkracht complimenteert de leerlingen bij goed gedrag, verbetering van oefeningen. Leerkracht geeft positieve feedback en vooruitstrevende feedback.

Stappenplan: 'Aanvallende' speler.

1.	Sta je als speler op de juiste positie.
2.	Ben je aanspeelbaar voor je medespelers.
3.	Heb je de bal onder controle.
4.	Kun je de bal afspelen onder weerstand naar je medespelers of op het doel.

Stappenplan: 'Verdedigende' speler.

1.	Sta je als speler op de juiste positie.
2.	Houd je overzicht op de aanvallende partij.
3.	Sta je in een actieve houding, om snel te kunnen reageren.
4.	Kun je genoeg weerstand bieden zodat het voor de tegenstander moeilijk is om af te spelen, of om te scoren.

Stappenplan: Scheidsrechter.

1.	Blaas op je fluit om het spel stil te leggen.
2.	Geef aan welk team na de overtreding de aanval krijgt.
3.	Geef vervolgens welke overtreding er heeft plaats gevonden, en eventueel door wie.
4.	Geef het vervolgteken aan zodat het spel kan worden hervat.

Stappenplan: Coach (in buddyvorm).

1.	Kijk naar de opstelling van de speler in de aanval en/of de verdediging. <ul style="list-style-type: none">- <i>Waar staat de speler?</i>
2.	Kijk naar het aanvallende spel, let hierbij op de acties van de speler wanneer hij/zij de bal bezit. <ul style="list-style-type: none">- <i>Hoe is de uitgangshouding van de speler?</i>- <i>Is de speler in staat om de bal bij zich te houden?</i>- <i>Is de speler in staat om medespelers aan te spelen?</i>- <i>Is de speler in staat om de tegenstander te passeren met bal?</i>
3.	Kijk naar het aanvallende spel, let hierbij op de handelingen van de speler wanneer hij/zij niet de balbezit. <ul style="list-style-type: none">- <i>Hoe is de uitgangshouding van de speler?</i>- <i>Is de speler aanspeelbaar?</i>
4.	Kijk naar het verdedigende spel, let hierbij op de acties van de speler bij het verdedigen van de balbezitter. <ul style="list-style-type: none">- <i>Hoe is de uitgangshouding van de speler?</i>- <i>Staat de speler tussen de goal en de balbezitter?</i>- <i>Lukt het de speler om weerstand te bieden?</i>
5.	Kijk naar het verdedigende spel, let hierbij op de acties van de speler bij het verdedigen van de niet- balbezitter. <ul style="list-style-type: none">- <i>Hoe is de uitgangshouding van de speler?</i>- <i>Loopt de speler mee met zijn/haar directe tegenstander?</i>

Stappenplan: Coach (in team verband).

1.	Kijk naar de opstelling van de aanval en/of de verdediging.
2.	Kijk naar het aanvallende spel, let hierbij op de acties van de balbezitter.
3.	Kijk naar het aanvallende spel, let hierbij op de handelingen van de niet- balbezitter.
4.	Kijk naar het verdedigende spel, let hierbij op de acties bij het verdedigen van de balbezitter.
5.	Kijk naar het verdedigende spel, let hierbij op de acties bij het verdedigen van de niet- balbezitter.

Stappenplan: Lesgever.

1.	Ga op de juiste plaats staan, zodat iedereen je goed kan zien.
2.	Gebruik je (non)verbale communicatie goed, zodat iedereen je kan verstaan.
3.	Geef een kort maar krachtige uitleg.
4.	Geef na de uitleg een voorbeeld van wat je wilt zien.
5.	Begeleid de leerlingen tijdens de les, en geef aanwijzingen/complimenten aan de leerlingen.
6.	Sluit de les af, en koppel met de leerlingen terug wat je hebt behandeld.

11. Complexe taak BSM

Het organiseren van een sporttoernooi.

Bedoeling

De komende periode ben je als groep verantwoordelijk voor het organiseren van een sporttoernooi. Dit betekent in onze beleving niet alleen het fluiten van wedstrijden tijdens het toernooi of de stand bijhouden aan een wedstrijdtafel maar ook alle andere aspecten die behoren bij het organiseren van een toernooi zoals wie fluit waar, welke materialen zijn nodig, welke teams spelen tegen elkaar, welk toernooischema past bij de doelgroep en bij de beschikbare ruimte en tijd.

Activiteit

Stap 1

Als groep probeer je eerst de volgende vragen te beantwoorden:

- Voor welke sport organiseer je een toernooi?
- Voor wie is het toernooi bedoeld?
- Op welke datum vindt het toernooi plaats?
- Waar vindt het toernooi plaats?

Stap 2

Wanneer je deze vragen helder en duidelijk op papier hebt moeten jullie de volgende dingen uitzoeken:

- Wat zijn de spelregels die gebruikt gaan worden?
- Kennen de leerlingen deze regels of moeten ze er nog mee oefenen in de gymles?
- Welke zalen, velden, pleintjes zijn nodig?
- Zijn de zalen / velden vrij of bezet als het toernooi plaats moet vinden? Wat doe je als ze bezet zijn?
- Zijn alle benodigde materialen beschikbaar?
- Wanneer informeer je de leerlingen over het toernooi en hoe?
- Wanneer informeer je de leerlingen over de wedstrijdschema's en hoe?
- Wie moeten er allemaal, naast de leerlingen, van het toernooi afweten en hoe informeer je ze?
- Hoeveel teams kunnen/mogen meedoen?
- Wie kleeft om waar en wanneer? Gaat de kleedkamer op slot?
- Waar laten de spelers de waardevolle voorwerpen?
- Zijn er scheidsrechters nodig? Hoeveel?
- Zijn er nog instructies nodig voor de scheidsrechters?
- Hoe ziet jullie taakverdeling er bij de voorbereiding en het toernooi eruit?
- Is er bij buitensport een alternatief bij slecht weer?

Stap 3

Wat belangrijk is en wat niet mag worden vergeten is dat jullie een goede planning maken ter voorbereiding op het toernooi. Hoe je hier als groep invulling aan wilt gaan geven is aan jullie.

Resultaat:

Eindterm 1:

De leerling kan bewegingssituaties kiezen, arrangeren en begeleiden, voor zichzelf maar vooral voor anderen, en daar op reflecteren.

Eindterm 2: (Begeleider)

De leerling kan bij bewegingsactiviteiten van een groep deelnemers de rol van instructeur, coach/begeleider, scheidsrechter/spelleider en jurylid vervullen.

Eindterm 3: (Organisator)

De leerling kan in binnen- of buitenschools verband een bewegingsactiviteit (helpen) voorbereiden, organiseren, evalueren en daarvan verslag doen, waarbij de gekozen organisatievorm moet passen bij de (context van de) bewegingsactiviteit.

Vanuit deze drie eindtermen zijn de volgende beoordelingscriteria gekozen die moeten worden toegelicht in het verslag:

In de **voorbereidingsfase** zijn dat:

1. Eigen initiatief en verantwoordelijkheid.
2. Samenwerking, met medeleerlingen en begeleider(s).
3. Voorbereiding op de wedstrijddag of het toernooi.

In de **uitvoeringsfase** zijn dat :

4. a. Het leiding geven aan scheidsrechter, en/of
b. Het verwerken van de uitslagen en het regelen van het toernooi achter de wedstrijdtafel.

Ter **afsluiting van deze opdracht:**

5. Het evalueren, het terugkijken op de organisatie:
Van jezelf, waarbij leerlingen terugblikken op welke taak ze hebben uitgevoerd, hoe ze dat hebben gedaan en wat ze een volgende keer anders zouden doen. Hoe ze hebben samengewerkt en wat ze hebben geleerd.

Van je medeleerlingen, waarbij de leerling een oordeel moet geven over de groep waarmee hij/zij heeft samengewerkt.

12. Themaplan onderbouw

12.1 Leerlijn 1: HAVO/VWO

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. rollen
1	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat. 	<p><i>Basis spel:</i> Individueel parcours afleggen. In tweetallen de bal overspelen.</p> <p><i>Eindspel:</i> 1:1 / 2:2 spelen zonder keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Stoppen van de bal - Scoren - Passen - Aannemen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter
2	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat. - Individueel komen tot scoren. 	<p><i>Basis spel:</i> Herhaling voorgaande lessen. Een parcours afleggen en scoren op doel (Slalommen, stoppen van bal, keren en draaien) (Estafettevorm)</p> <p><i>Eindspel:</i> 1:1 / 2:2 spelen zonder keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Stoppen van de bal - Scoren - Passen - Aannemen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter
3	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat. - Individueel komen tot scoren. 	<p><i>Basis spel:</i> Herhaling voorgaande lessen. Veroverbal: alle In een bal, drie tikkers die</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Stoppen van de bal 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter

		de bal veroveren. Getikte II wordt veroveraar. <i>Eindspel:</i> 2:2 spelen zonder keeper.	- Scoren - Passen - Aannemen Vereiste basisvaardigheden - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam	
4	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat.</i> - Individueel komen tot scoren. - Samenspelen waarin balbehandeling centraal staat. 	<p>Basisspel: Herhaling van voorgaande lessen. Samenwerkend komen tot scoren. Differentiatie: Weerstand bieden d.m.v. van een verdediger.</p> <p><i>Eindspel:</i> 2:2 spelen zonder keeper</p> <p>Mogelijkheid: Banken hockey</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter

12.2 Leerlijn 2: HAVO/VWO

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
1	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat.</i> - Individueel komen tot scoren. 	<p><i>Basisspel:</i> Individueel parcours afleggen waarbij je toewerkt naar het scoren. (oplopen en afronden op de goal)</p> <p>Mogelijkheid: Lummelspel in kleine groepen.</p> <p><i>Eindspel:</i> 2:2 / 3:3 spelen zonder keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter
2	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat.</i> - Samen spelen waarin balbehandeling centraal staat. 	<p><i>Basisspel:</i> Vanuit tikspel wordt gewerkt naar 2:1. Oefeningen waarbij je een passeertechniek aanleert.</p> <p>Mogelijkheid: Lummelspel uitbreiden van kleine naar grote groepen.</p> <p><i>Eindspel:</i> 3:3 spelen met keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter

3	<ul style="list-style-type: none"> - Samen spelen waarin balbehandeling centraal staat. - Individueel passeren gericht op scoren. 	<p>Basisspel: Oefeningen waarbij verdediger stilstaat en de aanvaller moet passeren.</p> <p>Oefeningen waarbij de verdediging mag verplaatsen op één lijn. (2:1) (3:2)</p> <p>Mogelijkheid: Partijvorm 3:2 met accent op passeren.</p> <p><i>Eindspel:</i> 3:3 spelen zonder/met keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Annemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter
4	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op scoren. - Individueel passeren gericht op scoren. 	<p>Basisspel: Keeper gooit bal uit, beide zijden twee rijtjes IIn. Eerste twee IIn gaan lopen op bal, één neemt rol van verdediger op zich, de ander wordt aanvaller. Afronden op doel andere zijde van de zaal. (tegenspel)</p> <p>Mogelijkheid: Uitbreiding basisspel met 2:1</p> <p><i>Eindspel:</i> 3:3 spelen met keeper 4:4 spelen zonder keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Annemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter

12.3 Leerlijn 3: HAVO/VWO

Les	Thema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
1	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op scoren. - Samenwerkend komen tot balverovering met weerstand. 	<p><i>Basisspel:</i> Pionbal. In teams van twee of drie IIn pion veroveren. Omgedraaide raak geschoten? Omgeschoten pion boven op eigen pion zetten. Wie bouwt het hoogst?</p> <p>2:1 oefening. Groepen van drie IIn, één heeft de bal, andere twee veroveren. Onderschept? Wissel van balbezitter en verdediger.</p> <p><i>Eindspel:</i> 4:4 zonder keeper</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter
2	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op scoren. - Samenwerkend scoren en passen waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen. 	<p><i>Basisspel:</i> 4 IIn opstellen in een ruitvorm, 5de IIn in het midden plaatsen. De bal wordt rondgespeelt 5de IIn rond de bal af op goal.</p> <p>Mogelijkheid: II loopt bal achterna.</p> <p><i>Eindspel:</i> 4:4 zonder keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter
3	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op 	<p>Basisspel: Lummelspel in vier kleine groepen en dan</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter

	<p>balbescherming.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerkend scoren waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen. 	<p>uitbreiden naar één grote groep. Afgepakt is lummel.</p> <p>Een aanvallende speler loopt vanuit de hoek op zonder bal en zoekt een verdediger op. Mede aanvallende speler passt een lange bal naar een aanvallende speler zonder bal die probeert af te maken</p> <p><i>Eindspel:</i> 4:4 zonder/met keeper.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	
4	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op balbescherming. - Samenwerkend scoren en passen waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen. 	<p>Basisspel: Vorm van teambal</p> <p>Twee tegen twee, twee tegen drie of drie tegen drie, in een beperkte rechthoek. Probeer zoveel mogelijk keren over te spelen. Bij balverlies, of bal buiten rechthoek, mag de andere partij gaan overspelen. Wie haalt het eerst vijf keer of tien keer overspelen.</p> <p><i>Eindspel:</i> 4:4 met keeper 5:5 zonder keeper</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter

12.4 Leerlijn 4: VWO

Les	Thema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
1	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat. 	<p><i>Basisspel:</i> Vorm van drie is teveel.</p> <p>Mogelijkheid: Spelend in een cirkel. Spelend in een afgebakend veld.</p> <p><i>Eindspel:</i> 5:5 zonder keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter
2	<ul style="list-style-type: none"> - Samenspelend tot scoren komen waarbij balbehandeling centraal staat. - Samenwerkend scoren met weerstand van een verdediger. 	<p><i>Basisspel:</i> Spelvormen 2:1, 3:1, 3:2 en 5:4 met accent op gecombineerd spelen, passeren van tegenstander en scoren.</p> <p><i>Eindspel:</i> 5:5 zonder keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Dribbelen - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter
3	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel en samenspelend scoren waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van 	<p><i>Basisspel:</i> Vorm van teambal</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Dribbelen 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter

	<p>een afstand om tot scoren te komen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op balbescherming. 	<p>Mogelijkheid: Spelen via boarding Om een punt per team te veroveren, na 10^e keer afwerken op goal.</p> <p><i>Eindspel:</i> 5:5 zonder/met keeper</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	
4	<ul style="list-style-type: none"> - Samenspelen waarin balbehandeling centraal staat. - Samenwerkend scoren met weerstand van een verdediger. 	<p>Basisspel: Variatie op lummelspel. Tijdens het lummelen moet er een aantal keer gebruik worden gemaakt van de boarding om punten te kunnen scoren.</p> <p>Boarden. 3:4 De boarding moet worden gebruikt tijdens het spel voordat er poging mag worden gedaan om tot scoren te komen.</p> <p><i>Eindspel:</i> 5:5 met keeper 6:6 spelen zonder keeper.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voeren van de bal - Dribbelen - Scoren - Scoren met weerstand - Passen - Aannemen - Vrijlopen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Vereiste basisvaardigheden</p> <ul style="list-style-type: none"> - Greep van de stick - Balpositie t.o.v. van het lichaam 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter

12.5 Toelichting themaplan

Bovenstaand themaplan is gebaseerd op de onderbouw klassen één t/m drie HAVO en één t/m vier VWO. Het themaplan is bedoeld als handvat voor invulling van lessen floorball die je als docent kunt verzorgen.

Het themaplan is zo in elkaar gezet dat er nog ruimte voor de docent zelf is om de oefeningen zelf vorm te geven. Dit betekent dat je als docent zelf nog geprikkeld wordt om je in deze sport te verdiepen en om de oefeningen zo goed mogelijk vorm te kunnen geven. Een aanzoek op het eigen creatieve brein. Dit is ook de reden waarom we niet hebben gekozen voor standaard oefeningen die vaststaan op papier, er moet ruimte zijn voor de vakdocent zelf. Dit zorgt in onze optiek voor meer betrokkenheid bij de doelgroep en een beter beeld van de beginsituatie.

Het themaplan bestaat voornamelijk uit spelechte vormen, met een aantal uitzonderingen daar gelaten. Deze uitzonderingen zijn in onze optiek nodig om tot motorische verbetering en controle te komen. De spelechte vormen zijn uiteraard dominant. Voor een uitermate beleving is het van belang dat de leerlingen geprikkeld worden tijdens de lessen. In principe moet er een belevingswereld worden ontwikkeld bij de leerlingen waarbij ze niet alleen mentaal maar ook fysiek kunnen worden uitgedaagd. De leerlingen gaan beleven en ervaren. Beleven is een fysiek proces waarbij je lichaam daadwerkelijk iets ondergaat. De leerlingen spelen dus zelf het spel, ze ondergaan dit proces, dit zal op iedere leerling een andere indruk maken. Het ervaren is gerelateerd aan het mentale proces, de leerlingen moeten er van genieten. Door spelechte vormen aan te bieden kunnen de leerlingen de sport eerder en effectiever beleven en ervaren. Uiteindelijk is het doel om als leerling te kunnen participeren in het eindspel floorball, dit is ook een reden waarom er met spelechte vormen wordt gewerkt.

We willen dat de leerlingen spelend en lerend onderwijs krijgen aangereikt. De leermethode bestaat uit deel-deel-totaal. We stellen in de onderbouw de motorische doelen als hogere prioriteit dan de sociaal-emotionele en cognitieve doelen. Dit neemt niet weg dat we hier in ons themaplan helemaal geen aandacht aan besteden. De leerlingen zijn ook sociaal en cognitief aan het leren met betrekking tot de enceneringthema's. Ze leren de regels in stappen en leren deze ook toepassen in de rol van scheidsrechter. Hier wordt dus ook een accent gelegd op de cognitieve en sociale doelen.

Om zo effectief mogelijk te kunnen deelnemen aan het eindspel zul je eerst motorische doelen moeten stellen. De leerlingen gaan veel bezig met de bewegingsthema's zoals individuele balbehandeling, scoren met weerstand, en samenwerkend komen tot scoren. Voor deze thema's heb je motorische vaardigheden nodig. Door de leerlingen deze bij te brengen in de onderbouw zal dit zorgen voor een grotere succesbeleving, en worden ze enthousiast gemaakt om hun eigen ontwikkeling zowel te kunnen creëren als beïnvloeden. Beoordelingsformulieren en kijkwijzers van scheidsrechter en speler zijn hierbij een hulpmiddel.

13. Lessenserie BSM

13.1 Lessenserie BSM leerjaar 1

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. rollen
1	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op scoren. - Individueel en samenspelend scoren waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen. 	<p>Totaal Eindspel: 5:5 met keeper / 6:6 zonder keeper</p> <p>Deel: Aanvallende oefening waarbij een passeertechniek wordt toegepast (wiffle*)</p> <p>Verdedigende oefening waarbij een passeertechniek (wiffle*) wordt ingezet als middel. Accent wordt gelegd op de juiste plek van verdedigen.</p> <p>Samenspelende oefening waarbij een passeertechniek (wiffle*) wordt ingezet als middel.</p> <p>Totaal: Eindspel 5:5 met keeper / 6:6 zonder keeper Accent op de bovengenoemde techniek. Tip: kleine groepen voor meer productiviteit.</p>	<p>Aanvallend - Drijven van de bal</p> <p>Verdedigend - Bal beschermen</p> <p>Passeertechniek - Wiffle</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter - Coach

Methode: Totaal-deel-totaal

Het accent wordt tijdens deze les gelegd op de techniekvorm de wiffle. De wiffle wordt gebruikt als middel om het eindspel soepeler te laten verlopen en spelechter te maken. Om tot een compleet eindspel te komen moet de verdediging de juiste plekken innemen in het veld. De verdediger staat altijd tussen de aanvaller en het doel. De verdediger kan ook dienen als pure weerstand voor de aanvallers in de oefeningen. Tijdens de les nemen de leerlingen de volledige rol van scheidsrechter op zich. Dit met behulp van de scheidsrechter kijkwijzer. De leerlingen kunnen in tweetallen elkaar observeren tijdens het eindspel door middel van het beoordelingsformulier, dit vormt voor iedere leerling de nulmeting. De leerlingen geven elkaar een aantal bruikbare tips mee (coaching) zodat ze hun eigen ontwikkeling voort kunnen zetten.

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
2	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat - Individueel passeren gericht op scoren - Samenwerkend scoren en passen waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen - Samenwerkend scoren met weerstand van een verdediger 	<p>Totaal: Eindspel 5:5 met keeper/6:6 zonder keeper</p> <p>Deel: Aanvallende oefening waarbij een passeertechniek (wiffle*) wordt behandeld en toegepast, deze kan worden afgemaakt met de schot (sweep*) op doel. Differentiatie: met verdedigers.</p> <p>Verdedigende oefening waarbij de aanvaller vrij is in keuze van passeertechniek, verdediger blijft op één lijn. Daarna gebruikt verdediger hele speelveld.</p> <p>Samenspelende oefening waarbij de verdediging centraal staat.</p> <p>Totaal: Eindspel 5:5 met keeper / 6:6 zonder keeper Accent op de bovengenoemde technieken. Coaching gericht op verdediging. Tip: kleine groepen voor meer productiviteit.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drijven van de bal - Sweep - Scoren <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle 	<ul style="list-style-type: none"> -Speler -Scheidsrechter - Coach

Methode: Totaal-deel-totaal

Het accent wordt tijdens deze les gelegd op de verdediging. Technieken als de wiffle en sweep zijn hierbij een effectief middel om in te kunnen zetten als aanvaller of vorm van overspelen. De coaching is tijdens deze les gericht op de verdediging van de spelers. De leerlingen geven elkaar feedback tijdens het eerste eindspel, daarna worden de tips toegepast in het deel onderdeel en het eindspel. Tijdens het coachen kunnen de leerlingen gebruik maken van het beoordelingsformulier coach. Hier staan richtpunten op waar de leerling aan moet voldoen. Tijdens beide eindspelen zijn de leerlingen scheidsrechter en waar nodig met behulp van de scheidsrechter kijkwijzer.

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
3	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat - Individueel passeren gericht op scoren - Samenwerkend scoren en passen waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen. - Samenwerkend scoren met weerstand van een verdediger - Samenwerkend komen tot balverovering met weerstand 	<p>Totaal: Eindspel 5:5 met keeper / 6:6 zonder keeper</p> <p>Deel: Aanvallende oefening waarbij een passeertechniek (square*) wordt behandeld en toegepast, deze wordt ingezet met een pass en kan worden afgemaakt met een schot (sweep*) op doel.</p> <p>Samenspelende oefening waarbij aanspelen en aannemen van de bal centraal staat. Differentiatie: Vrij lopende verdedigers.</p> <p>Totaal Eindspel met accent op bovengenoemde technieken. Coaching gericht op aanspelen, aannemen van de bal en de ruimte zoeken op het veld.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drijven van de bal - Sweep - Scoren - Passen - Aannemen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle - Square 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter - Coach

Methode: Totaal-deel-totaal

Het accent wordt deze les gelegd op het aannemen, aanspelen en de ruimte zoeken op het veld. De square en de sweep pass worden ingezet als middel om de ruimte te kunnen opzoeken en de verdediging te kunnen passeren. Er wordt gecoacht op de individuele technieken van de leerling. Tijdens het coachen kunnen de leerlingen gebruik maken van het beoordelingsformulier speler.

Tijdens de les worden er meerdere momenten ingelast om de leerling elkaar tips en tops te kunnen geven, hierdoor worden alle leerlingen betrokken en worden ze breder opgeleid als floorballer.

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
4	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat - Individueel passeren gericht op scoren - Samenwerkend scoren en passen waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen. - Samenwerkend scoren met weerstand van een verdediger - Samenwerkend komen tot balverovering met weerstand 	<p>Totaal Eindspel 6:6 zonder keeper / 6:6 met keeper</p> <p>Deel Aanvallende oefening waarbij een techniek (wiffle*), (square*), (sweep*) wordt behandeld en toegepast. Leerlingen mogen de keuze zelf maken welke techniek worden toegepast.</p> <p>Oefeningen waarbij er een snelle omschakeling plaats moet vinden van verdediging naar aanvallen en van aanvallen naar verdediging. Differentiatie: In grotere teams.</p> <p>Totaal Eindspel 6:6 zonder keeper / 6:6 met keeper Accent leggen op de bovengenoemde technieken. Coaching gericht op omschakeling van verdediger naar aanvaller en van aanvaller naar verdediger. De coach geeft onderbouwende feedback en probeert antwoorden te geven op vragen van de speler.</p>	<p>Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drijven van de bal - Sweep - Scoren - Passen - Aannemen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle - Square 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter - Coach

Methode: Totaal-deel-totaal

Het accent wordt tijdens deze les gelegd op de techniekvormen de wiffle, square en de sweep. Daarnaast wordt het accent gelegd op omschakeling van verdediger naar aanvaller en van aanvaller naar verdediger. Er kan veel één op één gecoacht worden, hierdoor kan de coach zich goed laten horen en zich hier aanzienlijk in ontwikkelen. Er worden momenten geplant tijdens de les waarin de speler de coach vragen kan stellen, de coach moet daarom goed op de hoogte zijn van de technieken, tactieken en de regels. De speler leert vragen te stellen en hierdoor zich verder te ontwikkelen in de sport floorball.

13.2 Lessenserie BSM leerjaar 2

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
1	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op scoren - Individueel passeren gericht op scoren - Individueel en samenspelend scoren waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen. 	<p>Warming-up wordt gegeven door leerling</p> <p>Totaal Eindspel wordt geleid door de lesgever. 6:6 met keeper</p> <p>Deel Één of meerdere leerlingen geven de les, die gebaseerd is op de individuele balbehandeling in de vorm: drijven, voeren, bal positie t.o.v. het lichaam en afschermen van de bal.</p> <p>Totaal Eindspel wordt geleid door de lesgever, daarbij begeleid hij ook het coachen in buddysysteem en het scheidsrechteren. 6:6 met keeper</p> <p>Het accent wordt gelegd op de invulling van het voorgaande deel van deze les.</p>	<p>Invulling door lesgever.</p> <p>Algemeen: Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drijven van de bal - Sweep - Scoren - Passen - Annemen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle - Square 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter - Coach - Lesgever

Methode: Totaal-deel-totaal

Tijdens deze les staat het lesgeven door leerlingen centraal. De leerlingen geven korte onderdelen les, zodat alle leerlingen de kans krijgen om meerdere keren les te geven en zich daarin verder te ontwikkelen. De ontwikkeling van de leerlingen is te zien in een nulmeting en een eindmeting. Tijdens deze eerste les wordt er een nulmeting gemaakt d.m.v. buddysysteem. De leerkracht en medeleerlingen geven na de gegeven lessen onderbouwende feedback met behulp van de beoordelingsformulieren. De lesgever zelf kan gebruik maken van het stappenplan 'lesgever' als hulpmiddel.

De leerlingen krijgen één accent toegewezen waar ze zich binnen de les op moeten richten, daarnaast kunnen ze hun eigen invulling geven in overleg met docent. Wanneer het eindspel wordt geleid door de leerlingen zelf zal het maken van teams, de rol van scheidsrechter en coaching hier onder vallen.

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
2	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op scoren - Individueel passeren gericht op scoren - Individueel en samenspelend scoren waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen 	<p>Warming-up wordt gegeven door leerling</p> <p>Totaal Eindspel wordt geleid door de lesgever. 6:6 met keeper</p> <p>Deel Één of meerdere leerlingen geven de les, die gebaseerd is op individuele balbehandeling en gericht op passeren en scoren.</p> <p>Totaal Eindspel wordt geleid door de lesgever, daarbij begeleid hij ook het coachen in buddiesysteem en het scheidsrechteren. 6:6 met keeper</p> <p>Het accent wordt gelegd op de invulling van het voorgaande deel van deze les.</p>	<p>Invulling door lesgever.</p> <p>Algemeen: Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drijven van de bal - Sweep - Scoren - Passen - Annemen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle - Square 	<ul style="list-style-type: none"> -Speler - Scheidsrechter - Coach - Lesgever

Methode: Totaal-deel-totaal

Tijdens deze les staat het lesgeven door leerlingen centraal. De leerkracht en medeleerlingen geven na de gegeven lessen onderbouwende feedback met behulp van de beoordelingsformulieren. De lesgever zelf kan gebruik maken van het stappenplan 'lesgever' als hulpmiddel.

Hiernaast gaan ze verder met hun eigen ontwikkeling gericht op hun eigen vaardigheden binnen floorball. Dit doen ze d.m.v. feedback te krijgen op de verschillende ensceneringrollen die ze tijdens de les ondergaan.

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
3	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op scoren - Individuele passeren gericht op scoren - Individueel en samenspelend scoren waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen 	<p>Warming-up wordt gegeven door leerling</p> <p>Totaal Eindspel wordt geleid door de lesgever. 6:6 met keeper</p> <p>Deel Één of meerdere leerlingen geven de les, die gebaseerd is op individueel en samenspelend scoren.</p> <p>Totaal Eindspel wordt geleid door de lesgever, daarbij begeleid hij ook het coachen in buddysysteem en het scheidsrechteren. 6:6 met keeper</p> <p>Het accent wordt gelegd op de invulling van het voorgaande deel van deze les.</p>	<p>Invulling door lesgever.</p> <p>Algemeen: Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drijven van de bal - Sweep - Scoren - Passen - Annemen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle - Square 	<ul style="list-style-type: none"> -Speler - Scheidsrechter - Coach - Lesgever

Methode: Totaal-deel-totaal

Tijdens deze les staat het lesgeven door leerlingen centraal. De leerkracht en medeleerlingen geven na de gegeven lessen onderbouwende feedback met behulp van de beoordelingsformulieren. De lesgever zelf kan gebruik maken van het stappenplan 'lesgever' als hulpmiddel.

Hiernaast gaan ze verder met hun eigen ontwikkeling gericht op hun eigen vaardigheden binnen floorball. Dit doen ze d.m.v. feedback te krijgen op de verschillende ensceneringrollen die ze tijdens de les ondergaan. De mogelijkheid is er om de eindmeting van speler, lesgever, scheidsrechter en coach alvast volledig in te vullen.

Les	Bewegingsthema's	Vormen	Spelprincipes	Ensc. Thema's
4	<ul style="list-style-type: none"> - Individueel spelen waarin balbehandeling centraal staat - Individuele balbehandeling verbeteren gericht op scoren - Individueel passeren gericht op scoren - Individueel en samenspelend scoren waarin de balbehandeling gericht is op het overbruggen van een afstand om tot scoren te komen 	<p>Warming-up wordt gegeven door leerling</p> <p>Totaal Eindspel wordt geleid door de lesgever. 6:6 met keeper</p> <p>Deel Één of meerdere leerlingen geven de les, die gebaseerd is op individueel en samenspelend passeren.</p> <p>Totaal Eindspel wordt geleid door de lesgever, daarbij begeleid hij ook het coachen in buddysysteem en het scheidsrechteren. 6:6 met keeper</p> <p>Het accent wordt gelegd op de invulling van het voorgaande deel van deze les.</p>	<p>Invulling door lesgever.</p> <p>Algemeen: Aanvallend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drijven van de bal - Sweep - Scoren - Passen - Annemen <p>Verdedigend</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bal beschermen <p>Passeertechniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiffle - Square 	<ul style="list-style-type: none"> - Speler - Scheidsrechter - Coach - Lesgever

Methode: Totaal-deel-totaal

Tijdens deze les staat het lesgeven en het beoordelen van de verschillende ensceneringsthema's door leerlingen en docent centraal. De leerkracht en medeleerlingen geven na de gegeven lessen onderbouwende feedback met behulp van de beoordelingsformulieren. De lesgever zelf kan gebruik maken van het stappenplan 'lesgever' als hulpmiddel.

Aan het eind van de les vullen de leerlingen in buddysystemen de eindmeting in van speler, lesgever, scheidsrechter en coach zelfstandig in. De ingevulde eindmetingen worden ingeleverd bij de docent en neemt deze beoordelingen mee in zijn eindbeoordeling van elke leerling.

14. Bijlage 'Gevolgtekens'
